ЩЕ ТІЛЬКИ 24 ДНІ ДО ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНГТОНІ 27-ГО ЧЕРВНЯ 1964. НЕ ЗАБУДЬТЕ СПОМ'ЯНУТИ!

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-0740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-0237

РІК LXXI. Ч. 104. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 3-го ЧЕРВНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 3, 1964 No. 104. VOL. LXXI.

НАЙВИЩИЙ СУД ПОТВЕРДИВ СВОЄ РІШЕННЯ В СПРАВІ МОЛИТВИ В ШКОЛАХ

Вашингтон. — Найвищий Суд 1-го червня більшістю 8 голосів до одного потвердив своє рішення з 17-го червня 1963-го року в справі того, що молитва в публічних школах та відчитування Святого Письма перед навчанням не є згідні з конституцією цієї країни, і тому вони не є дозволені в публічних школах. Цьогорічне рішення Найвищого Суду ЗДА відноситься до шкіл на Флориді, бо стейтовий Найвищий Суд вирішив був, що відмовлювання молитви або відчитування Біблії може відбуватися як вступ до навчання в публічних школах. Стейтовий фльоридський Найвищий Суд обґрунтував своє рішення тим, що він вважає читання Біблії не релігійним, тільки моральним засобом до виховання дітей. Але Найвищий Суд ЗДА відкинув таке пояснення, покликаючися на своє минулорічне рішення. Суддя Поттер Стюарт був за те, щоб Найвищий Суд уарґументував своє рішення, але 8 інших суддів були проти цього. Цю справу вирішував Найвищий Суд тому, що батьки шкільних дітей в Маямі на Флориді вносили скаргу проти того, що в публічних школах читається Біблію, а також висвітлюється дітям релігійні фільми з нагоди Різдва Христового або жидівського свята Ганнукаг. Батьки дітей є проти того, щоб шкільна влада запитувала вчителів, чи вони вірять в Бога, і щоб не вести в шкільних документах рубрики якого віровизнання є шкільні учні. Найвищий Суд ЗДА в цих інших пунктах оскарження не зайняв становища, бо батьки дітей і самі діти не були „покривджені" в своїх конституційних правах. В Конґресі є велике число внесків на те, щоб Конґрес ухвалив нову поправку до конституції, яка дозволяла б на публічну молитву в школах. Але минулого року, зараз після рішення Найвищого Суду, в дні 17-го червня була певна завзятість в багатьох членів Конґресу довести до ухвалення поправки до Конституції, то тепер цей ентузіязм минув, і немає вигляду, щоб поправку ухвалили. Губернатор Фльориди Фарріс Браєнт заявив, що рішення Найвищого Суду свідчить про те, що Суд є проти Бога. Браєнт сказав: „Я не можу не прийти до такого висновку, що ця країна мусить обо виявити свою віру в Бога, або Його заперечити, і те рішення, що його зробив Найвищий Суд в цьому і в подібних випадках — є запереченням Бога". В зізнаннях в Палатній Правничій Комісії, що її очолює конґресмен Еменюел Селлер, численні протестантські й жидівські свідки висловилися за те, що релігія, це приватна справа громадян, й тому згідно з конституцією, вона такою повинна і надалі залишитися. Про релігійне виховання повинні дбати батьки й самі релігійні організації та Церква. Католицькі свідки домагалися, щоб можна було в публічних школах молитися перед навчанням, або читати Біблію. Це робили б учні добровільно, і ніхто не змушував би тих, що цього не бажають.

Франція й Еспанія затіснюють взаємини

Париж.— До Парижу вернувся з триденних відвідин у Мадриді міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль. Хоч він не підписав у Мадриді ніякого офіційного договору, проте його тамошні розмови дали — за твердженням французької преси — сильну підставу для покращання французько-еспанських зв'язків в усіх царинах — військовій, політичній, культурній і господарській. Тому, що частина членських держав Атлантійського Союзу (НАТО), а то Британія, Норвеґія і Данія є проти прийняття Еспанії до НАТО, Франція й Еспанія вестимуть періодичні безпосередні розмови своїх військових штабів. Франція готова дати Еспанії інформації про свою атомову продукцію для використання тих відомостей в нафтовому промислі. Франція обіцяла теж Еспанії товаровий кредит на кругло 700 мільйонів Франків (143 мільйони дол.). Обидва уряди хочуть співпрацювати у своїх зв'язках з Латинською Америкою.

Промисловці мають довір'я до президента Джансона

Вашингтон. — В колах промисловців стверджується, що вони є вдоволені з економічної політики президента Л. Джансона, бо вважають його за такого, що сприяє бизнесменам. Генрі Форд другий заявив недавно, що він голосуватиме за Джансона в цьогорічних виборах. Виявляється, що велике число промисловців є вдоволені з „пробизнесової" політики Президента, хоч до покійного президента Кеннеді вони відносилися неприхильно, або в найкращому випадку з недовір'ям. Президент Дж. Кеннеді мав гострий бій із сталевим промислом, і тому промисловці були проти нього, програвши цей сталевий бій. Президент Джансон старався в спорі залізничників із власниками залізниць однаково впливати на обі сторони, на працедавців і затруднених, й тому промисловці та інші бизнесмени не втратили до нього довір'я і мають його за свого союзника, що оборонятиме їхні оправдані інтереси.

ВИВЕРШУЄТЬСЯ БУДОВА ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНГТОНІ

Вашингтон. — У підготові до величавих урочистостей відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові в столиці Америки, Вашингтоні, праці при поставленні пам'ятника та відповідному оформленні цілої площі добігають до свого завершення. Підмурівки під пам'ятник уже від деякого часу готові і цими днями має бути поставлений вже і сам пам'ятник, відливи якого у бронзі вже у Вашингтоні. Пам'ятник буде поставлений впродовж цього тижня, на тиждень раніше, ніж передбачувано. Разом зі статуєю Шевченка на високому п'єдесталі, буде поставлена побіч плоскорізьба Прометея у граніті. Пам'ятник, як і плоскорізьба, будуть негайно закриті в очікуванні врочистостей відкриття в суботу 27-го червня. Продовжуватиметься ще праця для завершення оформлення площі. Все буде закінчене своєчасно. Праці при вивершуванні будови пам'ятника проходять під наглядом творця цього пам'ятника Леоніда Молодожанина, архітекта Радослава Жука та членів Комітету Пам'ятника Шевченкові.

Плоскорізьба Прометея на гранітній стіні, що стоятиме біля пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні. З другого боку тієї стіни — як уже інформовано — є напис цитати слів Шевченка: „Не вмирає душа наша, не вмирає воля. І неситий не виоре на дні моря поля. Не скує душі живої і слова живого. Не понесе слави Бога, великого Бога". Цитата цих слів подана в англійському перекладі Віри Рич.

В найближчу неділю відбудеться в Пасейку найменування парку іменем Шевченка

Пасейк, Н. Дж. — У найближчу неділю, 7-го червня 1964, місцева Українська Громада, як і довколишні громади матимуть велике свято: відкриття таблиці, якою найменовується один з місцевих парків іменем Тараса Шевченка. Громаді в Пасейку, під проводом місцевого Відділу УККомітету, треба було багато натрудитись, перемогти багато труднощів і перешкод, щоб у Пасейку був парк ім. Шевченка. Все зроблено, всі труднощі усунено, і вже в найближчу неділю „кінець похвалить діло" — парк ім. Шевченка буде врочисто відкритий. З цієї нагоди місцевий Відділ УКК, очолюваний п. Марісю Стефанів, заплянував найбільшу в околиці врочистість. О год. 1:30 почнеться на Говп Евню, між Українською Централею і Українським Народним Домом збірка місцевих і довколишніх громадян і їх організацій з прапорами, зокрема організацій молоді Пласт і СУМА та шкільних дітей, та оформиться похід вулицями міста до парку, де представники міста, разом з репрезентантами Української Громади, довершать врочистости відкриття таблиці. Треба очікувати, що в цих урочистостях візьмуть масову участь усі наші, не тільки місцеві, але й довколишні громадяни та їх організації.

По 6-ох роках почав збільшуватися запас золота у ЗДА

Вашингтон. — Федеральна Рада Резерви повідомила при кінці травня, що оце вперше від 1958-го року почали збільшуватися запаси золота в цій країні. В квітні ц. р. вони збільшилися на $178 мільйонів, і становили $15,728,000,000. В березні ц. р. запас золота зріс був на $32 мільйони. Треба пригадати, що по закінченні другої світової війни запаси американського золота виносили коло $24,000,000,000, і вони зменшилися були до понад $15-ох більйонів. Тепер припинилося зменшування золота в цій країні, і почалося збільшування золотового запасу. Це було можливим тому, що поліпшився платничий бюджет ЗДА з закордонними державами. Це сталося в половині минулого року. Другим чинником в цій справі було те, що СССР продає велику кількість золота на лондонському ринку, і ЗДА купують тепер майже половину з цього. Третій чинник — це те, що ця країна витягнула з Міжнародного Монетарного Фонду чужих валют вартости $125 мільйонів, які продаватимуть за доляри. Сподіваються, що запаси золота ЗДА зросли і в місяці травні ц. р.

Шевченківські святкування в Совєтському Союзі під знаком спотворення Шевченкової творчости і лайки на „буржуазних націоналістів"

Київ. — Саме тепер у столиці поневоленої України, як і в цілому Совєтському Союзі відбуваються всілякі врочистості для вшанування Тараса Шевченка у 150-річчя його народження. Ці святкування — як можна було передбачувати — проходять у великій мірі під знаком дальшого спотворювання Шевченкової творчости та боротьби проти „буржуазних націоналістів". Інтересно, що ці святкування проходять саме тепер, у травні, напередодні відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, а не в березні, місяці народження Шевченка. Кореспондентові „Ню Йорк Таймс-у" — як це інформовано у вчорашньому виданні „Свободи" — вияснили в Києві, що ці святкування відложено до травня „з уваги на погоду", що досить мало правдоподібне, натомість куди більш можливе, що зроблено це саме з уваги на заповіджені початково на кінець травня й опісля перенесені на кінець червня великі Шевченківські врочистості, зв'язані з відкриттям пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні. З московської „Правди" з 24-го травня ц.р. дальше довідуємося, що „на врочистості, присвячені 150-річчю з дня народження Т. Г. Шевченка, до Києва приїхала делеґація Ліги американських українців", себто практично неіснуючої організації горстки т.зв. „проґресистів". Дальше із совєтської преси відомо, що до Москви вже перевезено відлив пам'ятника Тарасові Шевченкові, який має бути там поставлений на площі перед готелем „Україна". Досі ще не повідомлено, коли має бути відкриття того пам'ятника, але не було б дивним, якби це відкриття відбулося рівночасно з відкриттям пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні, бо й поставлення пам'ятника в Москві заплановано щойно після повідомлення про будову пам'ятника у Вашинґтоні. Крім всіляких урочистостей в Києві та в інших містах Совєтського Союзу, совєтські газети з кінцем травня заповнені матеріялами на шевченківські теми, в яких зокрема підкреслюється „революційну демократичність" Шевченка, його „дружбу" з російськими „революціонерами демократами", їх вплив на творчість Шевченка, який в оцінці совєтських фальсифікаторів був предтечею комунізму. Совєтські фальсифікатори намагаються дальше представити Шевченка, як „революційного атеїста". Окрему статтю на

Закінчення на стор. 4-ій

ЛЯЛЬ БАГАДУР ШАСТРІ — НОВИЙ ПРЕМ'ЄР ІНДІЇ

Ню Делі. — 59-річний Баль Багадур Шастрі, який в останньому уряді Джавагарляла Неру був міністром без портфелю і заступав хворого Неру в більшості його функцій, стане найближчим прем'єром Індії. Після кількох днів закулісової метушні лідери різних крил і груп в керівній Конґресовій партії, генеральним секретарем якої був колись Шастрі, погодились, щоб обрати його на свого лідера, а тим самим автоматично на прем'єра — одноголосно. Посередницькі примирливі заходи вів енергійно формальний президент Конґресової партії Кумарашвамі Камарай Надар. Шастрі мав опозицію з обох крайніх крил, правої і лівої. Найбільше перешкод ставив лідер правого крила партії, колишній міністер фінансів Мрарі Десай. Однак рішення одноголосно обрати Шастрі було — за коментарями західніх кореспондентів в Індії — найбільшою поразкою для лівих елементів, лідером яких є кол. міністер військових справ Крішна Менон. Формально має затвердити Шастрі на становищі прем'єра парлямент, але це станеться, мабуть, аж після закінчення похоронних обрядів — розсівання попелів по Неру до святої — за віруванням буддистів — ріки. До того часу прем'єром Індії є Ґульзаріляль Нанда. Одноголосний вибір 537-ма членами Конґресової партії в індійському парляменті було конечне з уваги на потрібний для наслідника Неру авторитет. Шастрі призначить в найближчих днях свій уряд. Він є прозахідньої орієнтації, але прихильник невтралізму і „поміркованого соціялізму" у внутрішньо - господарській політиці. Проте він підтримував заходи міністра фінансів щодо притягнення закордонних, особливо західніх інвестиційних капіталів. Загально вважають, що прихід Шастрі на наступника Неру допоможе розв'язати мирно і конструктивно 17-річний спір між Індією і Пакістаном за Кашмір. Шастрі вплинув головно на Неру, щоб звільнити з в'язниці „лева Кашміру", колишнього кашмірського прем'єра шейха Мохаммеда Абдуллаха. Зате Шастрі, у відрізненні від Неру, не знає закордону з власного досвіду, вчився не в Англії, а в Індії і з Індії ніколи нікуди не виїздив. Маленького росту, дуже скромний, має марку людини, яка в усіх справах вибирає „золоту середину". Через те його вибір мав найбільші шанси зараз від часу смерти Неру.

ЗДА і СССР підписали договір про відкриття консулятів

Москва. — В понеділок 1-го червня ц. р. американський амбасадор Фой Колер і совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико підписали в парадній залі т. зв. Спірідоновського палацу договір, за яким ці обидві держави відкриють консуляти на взаємній базі. Про те, де їх відкрити та докладно з якими функціями — відбудеться негайно окрема нарада. ЗДА бажають собі відкрити консуляти в Ленінграді і Одессі, а Совєти в Ню Йорку і в Сан Франсіско або в Шикаґо. На короткій церемонії виголошено промови, в якій прославлювано цю умову, як дальший крок на шляху до „зрозуміння і порозуміння", причому обидва — вгорі названі дипломати й промовці — покликалися, як на вихідну точку для „відпруження атмосфери" — на підписаний в минулому році атомовий договір. Найважливішою практичною постановою у новому договорі є обов'язок кожної з тих двох держав найдалі до трьох днів повідомляти другу країну про арештування чи притримання її громадянина та найдалі до чотирьох днів — уможливлення, щоб представник держави арештованого бачив його. На прийнятті тієї постанови вплинуло арештування в листопаді мин. року в Совєтах американського професора Фредеріка Барґгорна. Підписаний договір складається з 30-ох статтей.

Кастро оскаржує ЗДА у веденні бактеріологічної війни

Гавана. — Прем'єр Фідель Кастро 1-го червня оскаржив ЗДА в тому, що вони за допомогою бальонів скидають над Кубою бактерії, ведучи таким чином бактеріологічну війну проти мирного населення острова. Державний Департамент у Вашинґтоні заявив, що Кастрове оскарження є безглузде і нічим неоправдане. Кастро в окремому комунікаті твердить, що минулої п'ятниці 29-го травня над кубинською територією літали американські бальони, з яких спадала якась желятинова матерія, що негайно розпускалася в повітрі. Сильний дощ перешкодив зібрати зразки тієї матерії та ствердити, що це було. Кастро заявляє, що він мусить рахуватися з такою можливістю, що імперіялісти не вагатимуться навіть „найбрутальнішої зброї", якою є бактерії й віруси, щоб перемогти кубинський нарід. Бальони мали скидати щось над провінцією Ляс Вілляс між 10-ою і 10:30 перед полуднем, як твердиться в комунікаті. Коли б хтось хотів вживати бактеріологічної зброї, то робив би це так, щоб ворог про це довідався якнайпізніше, — заявляє преса, — не в ясний день.

В АМЕРИЦІ

● **Нюйоркське Товариство Нових Американців** стверджує, що від 1949-го року воно переселило сюди 100,000 жидів. Досліджувано життя 100 жидівських переселених родин (305 осіб) і стверджено, що пересічно голова родини заробляє тижнево від 110 до 125 дол. Найнижчі заробітки виносять від 60 до 70 дол. тижнево, а найвищі — 500 дол.

● **Відомий провідник** американських соціялістів Норман Томас, який 6 разів кандидував від Соціялістичної партії на президента ЗДА, заявив, що він цього року не буде кандидувати. 80-річний провідник соціялістів сказав на зборах партійного комітету, що всі повинні бути вдячні президентові Джансонові за те, як він плянує поладнати справу закону про охорону громадянських прав і про поборювання убогости. На думку Томаса сенатор Беррі Голдвотер був би великим злом для ЗДА, якби став президентом, а губернатор Джордж Воллес був би „ганьбою" цієї країни.

● **Опитування** виявили, що перед правиборами в Каліфорнії (2-го червня) голоси делеґатів на Республіканській Конвенції були так розділені: Голдвотер 316, Ладж — 44, Рокефеллер — 41, Скрентон — 71, Ніксон — 10, інші — 115, нерішені 261.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

Студенти і село

На зборах у Харківському університеті виступав секретар ЦК ЛКСМУ І. Скиба, який, між іншим, сконстатував такий факт: „Чимало випускників сільськогосподарських вузів іноді відмовляються їхати за призначенням. А саме на студентській лаві треба прищеплювати любов до обраної професії"... Ні Скиба, ані „Молодь України" з 17 травня не пояснюють, чому випускники-агрономи уникають їхати в „соціялістичне село".

Переклади з російської

У київському журналі для старших дітей „Барвінок" з квітня 1964 р. на всі шість оповідань два найдовші — переклад із російської. До них присднується ще й довгий вірш, також у перекладі. Разом 6 сторінок зайняли у малому журналі представники „старшобратської" культури. У деяких числах „Барвінку" переклади з різних мов, а найбільше з російської, доходять до 50 відсотків.

„Є квас, та не для вас"

„У Вінниці тепер більше тисячі автомобілів, які знаходяться у власному користуванні. А помити машини ніде. Не краще і з подаванням технічної допомоги власникам машин. Якщо вам треба відреґулювати запалення на двигуні чи перевірити справність гальмової системи, не шукайте у Вінниці майстерні: її тут немає". Згадуючи, що на Київській вулиці є одна майстерня, дописувач додає: „То не для вінничан. За вказівкою Облавтотресту, допомогу тут подають лише туристам". („Радянська Україна" з 22 травня).

На честь Т. Шевченка

„Париж. — Вчора в Палаці ЮНЕСКО відкрилась виставка, присвячена 150-им роковинам з дня народження великого українського поета і художника Тараса Шевченка. На її відкритті був присутній генеральний директор ЮНЕСКО Рене Майо..., представник УССР при ЮНЕСКО А. Кисіль", який від імени „Українського урядового Шевченківського Комітету" передав Р. Майо ювілейну Шевченківську медалю. „Молодь України" з 22 травня, звідки беремо цю вістку, не згадує своїм читачам, що п. Рене Майо у відкритому листі з нагоди Ювілею Т. Шевченка підкреслив, що він бажає українському народові дочекатися таких днів, коли „поети матимуть змогу писати тією мовою, якою вони бажають"...

У СВІТІ

● **У Мадриді** вибухла невелика бомба недалеко дому, в якому нараджувались еспанський міністер закордонних справ Фернандо Марія Кастелля з своїм французьким гостем, міністром закордонних справ Морісом Кув де Мурвілем. Бомба не спричинила ніяких шкід.

● **У французькому парляменті** дебатують про новий закон про радіо-телевізійну службу. У Франції є ніби державний монополь на радіо і телевізію, але самі урядові чинники признають, що урядові авдиції не втішаються популярністю і що треба взоруватися радше на американській системі, яка, допускаючи суперництво різних стацій, підвищує рівень передач.

● **Папа також** — поруч з усіма королями і президентами світу — вислав був обширну депешу на руки індійського президента Сарвепалі Радакрішнана з висловами співчуття з приводу смерти прем'єра Джавагарлала Неру.

● **Кіпрсько - грецький уряд** твердить, що в Англії рекрутують молодих турків, висилають їх на спеціяльний вишків партизанської війни до Туреччини, а відтіль перепачковують їх на Кіпр. Ніби один такий турок, схоплений греками на Кіпрі, виявив таку процедуру.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті 50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н.Союзу. закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. чоловіків і жінок — 65 центів місячно.
Чеки і моне ордерс виставляти на: "Svoboda".
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Шпигунство з космосу

У розмові з американським політиком і вченим, головою видавництва „Енциклопедії Британніки", Вілліямом Бентоном, Хрущов запевняв, що Совєти сфотографували з своїх космічних сателітів всі найважливіші американські військові споруди. Він виявив навіть готовість показати ті світлини президентові Джансонові і запропонував, щоб ЗДА й СССР обмінялися отими шпигунськими матеріялами, здобутими завдяки чудові техніки, яким є космічні штучні сателіти із могутніми фотоапаратами, що автоматично здіймають поверхню окремих країн і ті світлини пересилають на землю. Газети пригадують, що уже в 1935 р. під час конференції „на вершинах" у Женеві президент Айзенгавер запропонував проголосити „відкрите небо", — право свобідного кружляння літаків по всьому світу, — але Хрущов відкинув тоді ту пропозицію, як нібн підступ, який маскує заміри шпигунства. У травні 1960-го року Хрущов зірвав конференцію „на вершинах" у Парижі, нібито обурений летунською розвідкою, що її ЗДА переводили над Совєтським Союзом і що виявилась, коли над Свердловськом збито літак „У-2" з Френсісом Поверсом. Звичайно, це була прикметна большевицькій дипломатії облуда, бо сам Хрущов, перебуваючи в ЗДА у 1959-му році, пропонував зредукувати видатки на шпигунську діяльність, щоб, мовляв, ті самі люди не переводили тієї самої роботи на два боки...

Шпигунство існує від часу, як почалися конфлікти між народами і державами. З розвитком техніки удосконалювалися і шпигунські методи. На цю тему є вже багата література, є окремі монографії про шпигунів, що перейшли до історії. Коли шпигунство переводять люди з наказу влади, у відношенні до якої зобов'язані військовою чи громадянською дисципліною, то вони здебільша є безіменними героями, що діють у найбільшій небезпеці й дуже часто безіменно гинуть. Зовсім інша категорія шпигунів — платні аґенти - зрадники своєї країни, що їх клясичним зразком є шведський полковник Стіґ Веннерстром, який впродовж десятка років продавав Москві військові таємниці своєї батьківщини і її західніх союзників. Хрущов говорив з Бентоном про совєтський і американський державний військовий апарат, ухопившись за цю тему в зв'язку з американськими розвідчими летами над Кубою. Він старався доказати, що Америці, властиво, ці лети непотрібні, бо вона може фотографувати всі споруди на Кубі із своїх космічних сателітів, отож хай радше припинить ті лети, які можуть штовхнути світ у нову міжнародну кризу, коли б — вичувалося в словах Хрущова — Кастро почав збивати американські літаки.

Фахові американські коментатори заявляють, що Хрущов, нахвалюючись своїми світлинами американських військових об'єктів — не блефував. Відомі совєтські космічні літаки, що переводять такі місії, і американська преса називає три типи подібних американських „небесних шпигунів". Якщо дійсно в руках американських і совєтських військових проводів знаходяться такі докладні світлини, то це ще більше потверджує тезу, яку в „Сатардей Івнінґ Пості" з дати 30 травня ц. р. розгортає Стюарт Алсоп: що в міжнародному світі постала „рівновага терору", себто страху атомових потуг, щоб не прийшло до великої війни. Цей американський публіцист покликається на опінію „батька атомової зброї" Гаролда Бравна, який не передбачає ніякого такого нового винаходу в ділянці воєнної техніки, щоб ця рівновага захиталась в будь-чию користь. Слаба потіха, що світ мусить жити в атмосфері „рівноваги терору", і що ця ситуація спонукує державні проводи до концепцій „мирного співіснування".

Наш Шевченко

Перед нами найновіше, 27-ме число квартальника німецькою мовою „Україна в минулому і сучасному", що його одинадцятий рік видає в Мюнхені Німецько - Українське Товариство. Майже все число присвячене Тарасові Шевченкові, чий автопортрет у молодому віці репродуковано в кольорах на обкладинці. Звертають на себе увагу і самі статті, і автура цього числа. Розпочинається воно перекладеною з „Фіґаро" статтею французького дипломата, члена Академії Наук Андре Франсуа - Понсе „Шевченко — апостол свободи". Голос Франсуа - Понсе — голос сумління передової, сучасної Франції. Недаремно його стаття викликала випади совєтської преси, адже в ній автор звертає увагу французького читача і на Т. Шевченка, як борця за волю, і на український народ, який ще терпить поневолення. Ще не здійснено заповітів Т. Шевченка, доки в Україну та інші поневолені республіки, — пише французький дипломат, — ітимуть накази з центрального московського уряду. До голосу передової Франції долучується голос передового представника ЗДА, в особі сенатора Томаса Дадда: у квартальнику надруковано його промову під час інавґурації площі під пам'ятник Т. Шевченкові у Вашинґтоні, яку сенатор закінчив словами: „Я з задоволенням побачуся тут з вами на відкритті пам'ятника Тарасові Шевченкові — найбільшому поетові України і одному з найбільших европейських борців за „свободу". 79 джерел використав інший приятель України — німецький учений д-р Карл Сіс, автор великої статті „Шевченко у свідченнях своїх сучасників". Починає він з того, що хоч про Т. Шевченка вже існує ціла бібліотека праць, однак ще далеко не все зроблено для вивчення цього велетня духа. Автор цитує уривки із спогадів багатьох різнонаціональних сучасників Кобзаря, з чого виростає образ поета - пророка, який, змагаючись за правду і волю свого рідного народу, виступав за такі ж права для поневоленого Кавказу, Білоруси, Казахстану та інших. Стаття закінчується зразковим перекладом „Заповіту" на німецьку мову. Наш давній і заслужений приятель, американський професор Кларенс Меннінґ вмістив у квартальнику розвідку під заголовком „Шевченкова релігія". Надруковано також бібліографічний показник німецькомовних праць про Т. Шевченка німецьких та українських авторів, що нараховує вже понад 100 позицій.

Статті про Тараса Шевченка з'явилися цього року в Голляндії, Англії, Франції й інших країнах, найбільше в Західній Німеччині. Треба докладно зібрати всі ті документи, бо вони — голос світу про нашого Генія. До цього голосу світу треба долучити і давніше написану знаменну статтю еспанського літературознавця Мануеля Фабейро Гомеза в щоденнику „Ля Ноче", що виходить у Сантіяґо де Ґалісія, в Еспанії (еспанською і мовою „ґаллеґо"). В числі з 16 травня 1962 р. вмістив еспанський літературознавець статтю під заголовком „Український поет Тарас Шевченко жив тільки дев'ять років на волі". Розповівши про Шевченка, автор пише: „Україна завжди була в центрі нашої уваги... Ми завжди захоплювалися її синами - героями. Ми стоїмо по боці того народу, який дав нам Великого Шевченка"... Національну боротьбу України, як і творчість Т. Шевченка, називає Мануель Фабейро Гомез — Божим чудом.

Кожний українець може бути гордий з того, що ідеї Тараса Шевченка знаходять такий відгук серед передових діячів політики і культури різних народів світу.

А. Заплітний

ТОРГІВЛЯ МІЖ СХОДОМ І ЗАХОДОМ

Вирішним чинником у формуванні економічної політики вільного світу супроти совєтсько - китайського бльоку були ЗДА. Вони опрацювали засаду, згідно з якою не можна було давати комуністам кредитів і продавати їм стратегічні матеріяли, хоч не було формального міжнародного договору на цю тему і не створено спільного органу, який би наглядав за виконанням цієї постанови.

Наводячи свій дуже прикрий досвід із Совєтським Союзом, як уневажнення позичок, що їх дістав царський, а опісля Тимчасовий уряд, відмова заплатити зведену до мінімальних границь совєтську заборгованість під час і по другій світовій війні, загарбання Чехо-Словаччини, берлінська бльокада і Корейська війна, ЗДА переконали країни вільного світу в доцільності цієї твердої лінії, хоч деякі держави іноді вкладали в неї відмінний зміст.

Конґрес ЗДА не обмежився декляративними заявами, але схвалив ряд законів, які реґулювали товарову виміну з СССР. На пропозицію сенатора Г. Джансона (не утотожнювати з теперішнім Президентом), в 1934-му році Конґрес ухвалив закон, який забороняє давати комуністичним країнам в будь-якій формі позички. При ухвалюванні аґрарного закону в 1961-му році Конґрес прийняв постанову, за якою рільничі продукти, субвенціоновані державою, можна продавати тільки заприязненим країнам, при чому виразно зазначено, що СССР є ворожою державою. До таких субвенціонованих продуктів належить передусім пшениця. За один бушель зерна платять на міжнародному ринку $1.80, а на внутрішному — $2.35, бо 55 центів доплачує держава від кожного бушля фармерам, щоб побільшити їх прибутки. В ЗДА зобов'язувала повна заборона торгівлі з червоним Китаєм, Північною Кореєю, Північним В'єтнамом і Кубою. Так було до осени 1963-го року.

Тож, коли уряд заповів продаж пшениці та інших рільних продуктів Совєтському Союзові, в країні, а зокрема в Конґресі постало велике занепокоєння. Урядову заяву прийнято як відступлення від твердої лінії і як порушення зобов'язуючих постанов. Члени Конґресу з обох партій заявляли, що треба було заздалегідь приготовити громадянство на такий крок і узгіднити намірену акцію із законодатним органом. В часописах розгорнулась палка дискусія на ці теми, а в Конґресі аж до кінця 1963-го року йшли гарячі дебати.

В міжчасі виявилося, що пшеничних трансакцій не можна доконати без короткотермінового кредиту. Тому що ні одна особа, ні один банк не хотіли перейняти запоруки, що СССР виповнить свої зобов'язання, президент Джансон уповноважив Імпортово-Експортовий Банк давати в цій справі ґарантію американським експортерам. Конґресмени заявляли, що Президент переступив межі своєї компетенції, бо всі такі справи належать до Конґресу.

Внесено проєкт закону, який забороняв будь-якій державній установі давати ґарантії на совєтські торговельні зобов'язання. Два рази цей законопроєкт прийняла Палата Репрезентантів, два рази на нього, під великим тиском Білого Дому, не погодився Сенат. В кінці грудня ц. року обидві палати схвалили цей проєкт закону з додатком, що у випадках, в яких Президент вважатиме за корисне для інтересів країни, він може дозволити державній інституції ґарантувати кредитові суми, але про кожне таке рішення Президент має повідомляти Конґрес.

Як бачимо, Конґрес ЗДА, спираючись на почуваннях широких народних мас, послідовно був і є проти поширення торгівлі із СССР. По другій стороні барикади стоять ліві ліберали всіх відтінків, члени Американської Демократичної Акції, які за покійного президента Кеннеді набули значного впливу, велика американська преса та деякі кола торговельного і промислового світу.

Совєтський Союз дістав від ЗДА кругло $11 000 000 000 військової то повних два більйони цивільної допомоги. Крім цього, з теренів, що їх зайняла червона армія наприкінці другої світової війни, Совєти вивезли різного роду матеріялів на 30 до 50 більйонів; така доля зустріла автомобільні фабрики „Опель", оптичні фабрики Цайса, сталеварні, хемічні фабрики, корабельні. Вони заманили до себе чи примусово вивезли біля 6 000 західніх науковців з родинами. Не зважаючи на все це і на великі природні багатства, в часі смерти Сталіна СССР мав дуже незрівноважену економіку, малопродуктивне рільництво і захитаний міжнародний престиж. Совєтський режим державcя терором і насильством.

Прийшовши до влади, Хрущов рішив своїми усмішками, примирливими заявами та обіцянками великих зисків значно побільшити товарову виміну між СССР та Заходом. І це йому в значній мірі вдалося. Якщо в 1953-му році вимінні обороти вільного світу з совєтсько - китайським бльоком становили $289 мільйонів, то в році 1963-му вони дійшли вже до $4 900 000 000, тобто зросли на 360%. В 1961 р. ця виміна становила 4.2% загальносвітового обороту. Від 1953-го до 1956-го року ЗДА експортували за залізну заслону товару на суму $795 000 000, 2.4% свого загального експорту. В тому самому часі комуністичний бльок закупив у вільному світі на $32 більйони машин і інших предметів технології, які у великій мірі піднесли розвиток совєтського важкого промислу, зокрема будівництва літаків, танків і „спутніків". Не було там предметів, призначених для заспокоєння потреб широких верств населення.

За ввесь цей імпорт платили комуністи рільничими продуктами, тобто трудом і потом селян, не даючи своїй аґрикультурі ні відпочинку, ні конечних інвестицій. В результаті це привело до заломання совєтської аґрикультури і до загрозливого сповільнення росту економіки, який в 1963 році впав до 2.5%. Загальні продукційні прибутки в СССР 1962-го року становили $260 більйонів, тобто 47% таких прибутків в ЗДА. Запаси совєтського золота впали до двох більйонів. Окрім кризи в рільництві, в СССР відчувається велика недостача синтетичної тканини і шліфувальних матеріялів. Хрущов заплянував будову 200 нових та модернізацію 500 хемічних фабрик протягом 7 років коштом $21 більйона, сподіваючись, що не менше як 40% цих коштів він дістане від Заходу на 15-літній кредит.

Що треба розуміти під стратегічним матеріялом? Дефініція того поняття дуже широка, бо розвиток технології такий скорий, що те, що вчора мало стратегічний характер, сьогодні стає звичайним предметом. Так само трудно потягнути лінію, яка б показувала, де лежить неморальна сторона міжнародної виміни.

У звідомленні заторкнено також питання, що є гуманітарною справою: чи продаж або дарова допомога харчами комуністичним країнам за ціну продовженої тиранії, чи відмова цієї допомоги, якщо такою відмовою можна примусити комуністів до поступок. Організації поневолених европейських народів дуже рішучо протестує проти торгівлі з комуністичними країнами. Представники поневолених народів є також проти всякої допомоги, включно з харчовою. Вони твердять, що всяка товарова виміна і всяка допомога харчами комуністичним режимам продовжує неволю їхніх країн.

Торговельна палата ЗДА переконана, що торгівля із СССР сполучена з моральними, чуттєвими і політичними проблемами, яких не можна розв'язати виключно економічними категоріями. Останніми часами ЗДА і СССР так себе економічно унезалежнили, що навіть при дуже сприятливій коньюнктурі не можна сподіватися значного поширення виміни, а з тим і зисків. Навіть якби ЗДА цілковито припинили торговельні контакти із СССР, то це не мало б помітного впливу на економіку обох держав.

Товарову виміну з Совєтським Союзом треба сперти на таких засадах: 1) Вона не повинна скріпляти воєнного потенціялу СССР; 2) Вона не повинна давати СССР можливости дезорганізувати поодинокі галузі господарства вільних країн; 3) СССР і сателітним країнам не можна давати великих і на довгий час кредитів; 4) у всіх справах торгівлі з комуністами належить брати передусім до уваги безпеку держави, а опісля економічні вигоди; 5) вичислені від 1 до 4 вимоги проводити негайно в життя, а рівночасно почати переговори з вільними країнами в цілі усталення спільної лінії. Треба завжди пам'ятати, що СССР наставлений на самовистачальність, на розбудову важкої продукції та на скріплення воєнного потенціялу.

Головний директор Стендард Ойл Ко. Р. Фоліс, остерігає американських підприємців проти найновіших заходів совєтських торговельних аґентів, які хочуть закупити в Америці по одній або дві фабрики з кожної галузі промислу з усім устаткуванням. Цим вони думають: а) дістати наймодерніші фабрики; б) заощадити яких 50 років дослідів, сполучених з невдачами, коштами і втратою часу; в) продукувати першоякісний товар і кидати його на світові ринки по нижчій ціні.

Відрадним фактом є, що зорганізоване робітництво, Американська Федерація Праці — Конґрес Індустрійних Організацій, в травні цього року дуже рішучо виступили проти поширення торгівлі із СССР.

Подібні змагання за правильну економічну політику йдуть також серед інших народів вільного світу з різними льокальними відмінами.

А. Орел

„КУДИ ВОНО ДІЛОСЬ, ЗВІДКІЛЯ ВЗЯЛОСЬ..."

(З приводу статті Гордієнка „Бої за місто Олександрівське" „Свобода" 15-го травня 1946 року).

(І)

„Майже все з першої руки, з автопсії", — закінчує свою статтю шановний пан Гордієнко, що, бувши мешканцем міста Олександрівська (тепер Запоріжжя), спостерігав своїми очима бій українського війська за це місто із збольшевиченими бандами матросів чорноморської фльоти 26-26 грудня 1917-го року.

Одначе, цивільний спостережник, ясна річ, не міг мати докладних відомостей про військові частини. Тим то в спогадах Гордієнка дещо не має початку, дещо кінця. Як старшина цієї військової частини, що стаціонувала тоді в Олександрівському, можу подати деякі доповнення та уточнення. Але для цього треба передісторії.

Шановний пан Гордієнко каже: „Головна українська військова квартира містилася на заході міста в домі Бадовського" Що за військова квартира, що за військо? — невідомо. В іншому місці: „Точився бій між матросами та українськими військовиками, яких популярно називали тоді гайдамаками, незалежно від того, до якої частини вони належали". І наприкінці статті: „Згадані в цій статті збройні сили були здемобілізовані й розійшлися, а багато активних українців перейшли в запілля". Хто демобілізував, чому? Адже була перемога? Про це п. Гордієнко не сказав.

Щоб було ясно, що за військо, що за головна квартира, хто демобілізував і чому, подамо трохи історії.

Учасником організації цієї частини був і я. Моя військова служба пов'язана саме з цією частиною. Частина ця не була безіменна.

Скінчивши 1-го червня 1917 р. Одеську військову школу, я, згідно з розпорядженням штабу Одеської військової округи, прибув 15-го червня до міста Симферополя на службу в 33-му пішому полку російської армії. Перш ніж з'явитися до штабу полку й здати документи, я вирішив поїхати оглянути місто. На окраї міста на одній касарні я побачив величезний жовто-блакитний прапор з написом: „3-я сотня українського полку імени гетьмана Петра Дорошенка". Отут, а не в 33-му полку мусить проходити моя служба, — зринуло одразу моє рішення..

Оминаю подробиці, що можуть бути темою моїх спогадів про цей полк. Факт, що я став старшиною в цьому полку. Полк був численний, але ще продовжував поповнятися з резерв трьох полків царської армії: 32, 33, 34, які становили бриґаду, що її штаб теж був у Симферополі. Більшість вояків цих полків були українці. Я дістав призначення заступника сотенного командира 7 сотні українського полку. (До речі, в моїй сотні був тоді рядовик з блискучими карими очима й вороночим крилом чуба на лобі, такий безвусий, як і я, юнак, що пізніше став відомим поетом — Володимир Сосюра). Більше старшин у цій сотні не було. Те саме й по інших сотнях: по два-три старшини. До того ж усе це були наймолодшої ранґи офіцери, молодого віку. Я сам вийшов із школи, мавши 19 років.

На чолі полку стояв отаман, двадцятип'ятилітній поручник Гордіїв-Хвилинський. Чисельно полк хутко зростав. До штабу кожного російського полку були вислані від нашого полку представники-старшини вербувати українців. Російські штаби чинили шалений спротив цій нашій роботі. В ролі такого представникав в 33-му полку був я. Резервові вояки масово переходили до нашого полку. Переходили також унтер - офіцери, фельдфебелі, писарі. Не переходили тільки офіцери, збуваючи нас поширеним тоді „я теж малорос, але проти відокремлення".

У серпні 1917-го полк нараховував тисяч 5-6 воярства. Оминаю тут життя полку, його боротьбу за своє ствердження, за озброєння й постачання. Все це було здобуте в тяжкій боротьбі з московською адміністрацією, аж до збройної демонстрації включно. Тоді російське командування намагалося знекровити українські полки, раз-по-раз вимагаючи висилати маршові сотні на фронт. Особливо коли Керенському вдалося здобути для гасла „война до побєдного конца" деяку популярність. Українці мусіли йти, бо їх і без того цькували, закидаючи дезертирство тощо. Понад тисячу добірних вояків пішли тоді на непопулярний німецький фронт. До того ж з ними помаршували найкращі старшини, як В. Тютюнник, Тищенко, Титаренко, Кошовий тощо, тоді як російські полки вже розкладалися й жадної сотні не посилали.

Десь на початку вересня 1917 р. наш полк вирішив узяти під свою контролю залізницю, починаючи від кордону з Кримом, тобто десь від Сивашу, через Мелітополь, Олександрівське, Синельників Павлоград. На кожну із цих станцій вислали по одній чоті (30-40 вояків) із старшиною та одним підстаршиною. Моя дільниця була перша: від Сивашу до стації Федорівка на північ від Мелітополя із стоянкою в Мелітополі. На північ патрулювала чота, що стояла на станції Олександрівському.

(Продовження буде)

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у ЗДА

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

(ДО 150-ЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

(12)

Юрій Перхорович

Т. Г. ШЕВЧЕНКО НА ВОЛИНІ

Справу порушено щойно весною 1941 р. (чи може в кінці 1940), коли директора В. С. перевели до Тернополя, а на його місце прибув новопризначений директор-жінка, п-і Євгенія... (прізвище авторові незнане). Під час передачі Музею новому директорові був присутній і автор спогаду, як науковий співробітник відділу історії. Коли В. С. передавав те, що було в його бюрку, то на запит автора, де рисунки Шевченка, відповів: „Какие рисунки"? При чому сказав це таким тоном, що далі питати було ніяк. Присутній при цьому З. Лєський мовчав. Рисунків у бюрку не було. Чи вийняв їх сам директор, чи хтось з працівників — сказати трудно. В кожному разі рисунки зникли безслідно. Директором Музею за німецької окупації був В. Чубинський. Чи питав хто його про рисунки Т. Шевченка, автор не знає. Стільки фактичного матеріялу. Не маючи хоч би фотографій рисунків, не можна з певністю сказати, що то були дійсно рисунки Шевченка. Однак обставини знайдення дають підставу, з великою правдоподібністю, припускати їх автентичність.

Спроби віднайти Зиґмунта Лєського, археолога, який провадив розкопи у Коршеві і Дерев'яному, поновлювані протягом трьох років, не дали жадного наслідку. Ні в Польщі, ні на еміґрації про нього ніхто не чув. В археологічній літературі його праці більш не зустрічаються.

Наступним етапом подорожі Т. Шевченка був Ковель. За два з половиною кілометри від Ковеля, на острівці серед р. Турії, знаходилась Свято-Троїцька церква, яка залишилась після заснованого у XVI віці кн. Андрієм Курбським Св.-Троїцького монастиря. Князь заповів поховати себе в тій церкві у стіп свого духовного батька, священноінока Олександра. У праці проф. Н. Іванішева: „Жизнь и дѣятельность князя Курбского Ярославского въ Литвѣ и на Волыни", виданій Київською Археографічною Комісією у 1849 р., на ст. XXXIII під текстом знаходимо примітку (переклад): „Згідно з розпорядженням Київського Військового Подільського і Волинського Генерал-Губернатора доконано пошукування у Троїцькій церкві с. Вербка і знайдено склеп („ґробніца"), у якому, правдоподібно, похований кн. Курбський". На кінці книжки (2-го тому) залучено 2 таблиці: на першій таблиці рисунок церкви без дати і підпису автора, а на другій — плян церкви з зазначенням, де знайдено труну, і зарисовка склепу з вийнятими зверху кількома цеглинами. Всі три рисунки зроблені фахово, а тому, що на Волині, як мистець-маляр від Комісії був лише Шевченко, нема сумніву, що ці рисунки були виконані ним.

Щоб дослідити поховання під церквою, треба було мати дозвіл від архиєрея та консисторії, які, напевно, мав з собою проф. Іванішев, бо на його ім'я був даний наказ генерал-губернатора. Підлога не могла довго лишатись зірваною, бо Троїцька церква була парафіяльною і в ній щоєвята відбувались Богослуження. Так само не могла стояти відкритою труна. Мусимо припустити, що Шевченко та Іванішев домовились зустрінутись на початку листопада в Ковелі, що і зробили. Проф. Іванішев досліджував, а Шевченко зарисовував.

У Троїцькій церкві знаходився образ св. Миколая Чудотворця, вивезений кн. Курбським з батьківщини. Цей образ вдова кн. Курбського залишила у церкві, де він був похований. Владика Митрополит Нікaнор Абрамович подає переказ[13], що Шевченко відреставрував на цьому образі руки святого, бо фарба з них стерлася. Одначе згодом фарба знову стерлась, і у 1900 році, коли образ накрито срібною ризою, накрито теж і руки, чого звичайно не робиться[14]. Образ і нова церква, побудована у 1900 році, згоріли під час облоги Ковеля совєтським військом у 1944 р.

Після Вербки проф. Іванішев досліджував ще церкву у с. Сикуні (Секуні), яку побудував між 1572 і 1588 рр. управитель кн. Курбського Михайло Келемет, татарський мурза (з казанських татар), що втік був до Польщі разом з Курбським. Проф. Іванішев, який шукав пам'яток по кн. Курбському та його товаришах (разом з Курбським втекло кількадесят осіб) про Секунь у „Жизни кн. Курбського" пише (переклад):

„В Секуні досі (1846 р. Ю. П.) існує дуже стара дерев'яна церква в ім'я архангела Михаїла[15]. В Секунській церкві я знайшов більше, ніж в інших церквах, образів візантійського письма. Образ Божої Матері і Святителя Миколая... Ім'я Івана і Михайла Келеметів зовсім незнане в народі"[16].

З цього ясно, що проф. Іванішев бачив у Секунській церкві образ Божої Матері візантійського письма. Оглянувши церкву та околицю і зібравши потрібні перекази, він виїхав, а Шевченко залишився малювати, а може з Іванішевим вернувся до Ковеля. На стор. 43 „Жизни кн. Курбского" Іванішев пише, що рисунок церкви у Секуні знаходиться на кінці ІІ-го тому (де теж знаходяться дві згадані таблиці), але цього рисунку нема. Хто виконав рисунок Секунської церкви не зазначено.

Н. Шугуров у статті „О рисункахъ Шевченка, исполненныхъ по порученію Кіев. Археографической Коммиссіи"[17] пише (переклад): „Нам повелося бачити ті рисунки, які з доручення Київ. Археогр. Комісії були виконані на Волині... Вони тепер (1894 р. Ю. П) належать П. Я. Дорошенкові (у Глухівському повіті) й були ним набуті від кол. проф. Київського Університету, члена Комісії для опису губерній Київської Шкільної Округи, пок. А. С. Роговича. Колекція ця включає 4 акварелі, 2 рисунки тушшю та один кресленик". Згадавши акварелі Почаївської Лаври, Шугуров пише: „На двох рисунках тушшю зображені: 1) Церква в с. Вербка, де був похований А. Курбський у 3 верстах від Ковеля та 2) церква, що її побудував в селі Секуні приятель Курбського Келемет. Долучений до першого з цих малюнків кресленик подає: а) зовнішній вигляд церкви, б) місце, де був знайдений склеп".

На аркуші паперу, долученому до цієї колекції рисунків, знаходиться теж нотатка колишнього (з 1844 р.) члена, а потім голови Київської Археографічної Комісії М. О. Судієнка такого змісту: „Я предкладал рисунки Дмитро Гавриловичу (ген.-губ. Бібіков). Він їх схвалив та дозволив літографувати. М. Судієнко".

Однак з усіх рисунків були видані лише рисунки з Вербки без прізвища маляра. Чому не були видані інші, й чи взагалі були — Н. Шугуров не згадує. Від П. Я. Дорошенка малюнки перейшли до музею Тарновського в Чернігові.

У „Каталогѣ предметовъ малорусской старины и рѣдкостей" колекції В. В. Тарновського (Київ 1893) про малюнок церкви в Секуні не згадано. У 2-му виданні того ж каталогу (Чернігів 1900) ст. 172, ч. 158 говориться (переклад): Церква, побудована у Секуні приятелем Курбського Михайлом Келеметом. Рисунок тушем 198 х 163. У 1958 р. оригінал цього рисунку зберігався в Київському Музеї Т. Г. Шевченка.

У книжці О. Новицького: „Шевченко як маляр" репродукція цього рисунка фігурує під ч. 184. Церква в с. Секуні". Туш. 198 х 163[18].

---

13 Лист до автора з 20 жовтня 1957 р.
14 „Літопис Волині" ч. 4. Вінніпеґ 1958, ст. 31.
15 Проф. Н. Іванішев. Там само, ст. XLIII.
16 Проф. Н. Іванішев. Там само, ст. 329.
17 Кіевская Старина, т. 44, 1894 р., ч. 2, ст. 318-319.
18 О. Новицький. „Шевченко, як маляр". Львів-Москва, 1914, ст. 54.

КОРИСНЕ ДІЛО

Недостача підручників, пристосованих до потреб українських шкіл, нераз буває причиною різних недомагань та поважного утруднення праці сестер-учительок по школах при місцевих церквах. Ще донедавна було так і в парохіяльній школі при Українській Католицькій Церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку. Навчання релігії українською мовою, та вивчення молоддю нашого прегарного візантійського обряду, було утруднене при відсутності відповідного українського підручника для молодших кляс, бо т. зв. „Балтиморський Катехизм", виданий у 1940-их роках, хоч добре опрацьований, — не відповідав вимогам модерного шкільництва і радше надається для двох-трьох найвищих кляс. Треба було щось робити.

На спільною молитвою розпочатій нараді 78 зібраних батьків і матерей, під проводом пароха о. Д. Лаптути, призадумувались, щоб можна зробити. Вибрано Комітет Батьків, який поставив собі за ціль наладнувати справу підручників, та співпрацювати з місцевими оо. Редемптористами.

Негайно приступлено до діла. Не вдалося піднукати відповідного українського підручника з підготовою до Першого св. Причастя, Комітет зайнявся перекладом і виданням приступного і гарно опрацьованого Катехизму монсіньйора МекГваєра і Сестри Анунсіяти, який цього року впродавили у школі місцеві Сестри Василіянки. Після того, як о. парох Д. Лаптута та всечесніший о. І. Бала переглянули переклад і пристосували його до нашого обряду, переклад переслано до Митрополичого Ординаріяту у Філядельфії для одобрення.

У квітні 1964 року наспіла апробата ВПреосвященного митрополита Кир Амврозія Сенишина з припорученням впровадити цей переклад в ужиття. Щоправда, цього року школярі другої кляси з перекладу ще небагато скористали, бо Перше св. Причастя відбулося з початком травня, але зате у найближчому шкільному році можна буде користати з підручника. Переклад цей може теж пригодитися і іншим українським католицьким школам до часу, поки появиться друком новий Катехизм, якого підготову і видання заповів Митрополичий Ординаріят у Філядельфії.

Гармонійна співпраця Комітету з о. парохом Д. Лаптутою, з Управою школи та з Кружком Матерей є повною запорукою дальших успіхів для добра спільної справи.

На черзі справа історично-географічних підручників. І так, в уживаному в шостій клясі підручникові географії наявні розбіжність з об'єктивними історичними фактами та невластиве і навіть образливе для нашої спільноти трактування України ("Neighbors in Euro-Asia" by F. K. Branom & Sister M. Juliana Bedier, Mary Knoll, Sadlier, New York--Chicago, Copyright 1950, сторінки 184 і 185).

Найближчим завданням Комітету повинно бути — призадуматись, яких заходів треба б ужити для справлення цього тексту, тим більше, що як інформував щоденник "Herald Tribune" з неділі 3-го травня, в недалекому майбутньому передбачається перевидання новозредагованих підручників географії і історії для катол. шкіл в Америці.

Ми зовсім свідомі, що серед нашої громади знайдуться і скептичні думки, на лад — „з цього і так нічого не вийде". Саме таке трактування справ помилкове. Треба доложити в цій справі усіх зусиль, і то не тільки в Нюарку! Адже багато людей не вірило в реальність пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні! А якщо б успіху у цій ділянці не було ще на другий рік, то при добрій волі можна і цих кілька сторінок в підручнику географії переопрацювати, видати і звернутися до наших шкіл, щоб проводили навчання на цій базі.

Головне — не втрачати віри. Бо при всесторонній добрій волі, в ім'я Боже розпочате діло завжди принесе усіх!

д-р Іриней Темницький
інж. Лев Коленський

Вояки 1-ої Дивізії УНА в 50-ліття УСС

25-го квітня Станиця Братства к. вояків І УД УНА влаштувала в честь Українських Січових Стрільців, станиця в Дітройті, з нагоди 50-ліття їх створення ювілейний бенкет з програмою. На бенкет прийшли всі УСС-и, крім хорого побр. Решетиловича, і 200 гостей.

Бенкет відкрив Любомир Татух, голова станиці Дивізійників і представив УСС-ів і їх дружин. Коротку доповідь про творення Легіону УСС і його бойові походи, про залишення традиції збройної боротьби, виголосив член Братства І УД Петро Стасів. Привіти складали о. д-р Гавліч від оо. Василіян, М. Бажанський від Метрополітального Відділу УККА від всіх організацій, І. Панчук від східнього УККА, ген. М. Крат і інші. Подяку за влаштування свята зложив І. Білоус, голова станиці УСС. В своїй промові голова підчеркнув подібність обставин творення обох українських формацій, ті самі цілі, той сам ворог. Просив побратимів Дивізійників плекати наші традиції і переказати їх молодому поколінню.

В програмі виступила зменшена капеля бандуристів під проводом Гр. Назаренка, басбаритон В. Баран при фортепіяновім супроводі п. Стефанії Колодницької відспівав три пісні, а М. Трешневська, донечка дивізійника деклямувала „І ніби сниться" — Р. Купчинського. По бенкеті була забава з танцями.

Ця мила імпреза, чи не перша дотепер в Америці, залила дуже гарні спомини. Афіші, запрошення і програмки оформив стрілецькими мотивами б. УСС Едвард Козак. Б.

Д-р Горак покликаний до університету Кентаки

Історичний департмент університету Кентаки запросив д-ра Степана Горака викладати східньо - европейську історію в академічному році 1964/65. Виклади включатимуть історію Росії, дипломатичну історію центр. Европи 19-го ст., та історію большевицької революції. Д-р Горак є автором кількох праць з історії, а в травні ц. р. його остання праця — „Закордонна політика Польщі, 1919—1960" — появилася в серії Індіянського університету Східньо - европейського інституту. Тепер д-р Горак працює над проблемою періодизації історії України та Росії в совєтській історіографії.

Академія в честь Т. Шевченка в Рочестері

З нагоди 150-річчя народження Тараса Шевченка місцева українська громада під протекторатом місцевого Відділу УККА влаштувала 15-го березня, о год. 6-ій ввечері Академію при вщерть виповненій залі Укр. - Амер. Клюбу.

Святочну Академію започатковано співом американського національного гимну, виконаного солісткою п. П. Міллер. — „Заповіт" виконав хор „Сурма" під дир. інж. Я. Матковського. — Святочний реферат виголосив д-р М. Лоза.

Мистецьку частину програми а саме: „Гамалія" — поема Т. Шевченка — виконав Пласт - рій Новаків „Пугачики"; О. Крамарчук, Ю. Остапюк, Р. Оменцінський, Ю. Юрків, Ю. Чорнобіль, Я. Приймак під керівництвом Б. Приймака. — „Тече вода в синє море" — слова Т. Гр. Шевченка, — муз. Бабича; „Така її доля" — муз. М. Лисенка — виконали пп. А. Парута і М. Климців при фортепіяновому акомпаніяменті п. Мойкович. „Вечірня пісня" — муз. Стеценка; „Сирота" — муз. Маркевича — виконала п. Міллер при фортепіяновому акомпаніяменті п. А. Сорохтей.

„Ой не тії золотії терни" — муз. Бобикевича, „Крилець" — муз. Матюка, „Та нема гірш нікому" — муз. Стеценка — виконав квартет ім. Л. Українки пп. П. Міллер, С. Павлович, І. Мартинець, С. Джус, при фортепіяновому акомпаніяменті п. А. Сорохтей та дир. п. О. Костинюк.

„Кавказ" — поема Т. Гр. Шевченка рецитувала п. І. Гошовська „Прометей" — муз. Стеценка, „Садок вишневий" муз. Гнатишина — виконав хор „Сурма" під дириґентурою інж. Я. Матковського.

Про мистецьке оформлення сцени постарався п. Е. Загачевський.

Мистецький керівник Академії п. А. Карабіневич. Український національний гимн у виконанні хору „Сурма" завершив програму.

Д-р Лев Рубінґер

Омага в поклоні Т. Шевченкові

Заходом усіх українських товариств і організацій при співучасті дорослих осіб, високошкільної молоді та дітвори зі Школи Українознавства відбуто 22-го березня Ювілейну Академію з нагоди 150-річчя народин Тараса Шевченка.

Програма були велика, бо кожна установа хотіла доложити свою частку до великого свята. На вступі парох о. В. Возняк провів молитву за тих українських братів і сестер, які страдають по тюрмах, засланнях і Сибірі, як це колись страдав наш Тарас Шевченко.

Опісля відспівано невмирущий „Заповіт". А в дальших точках були реферати в українській і англійській мовах. Деклямації виконали наші студенти і шкільна дітвора. Наші наймолодші зі садочка виконали руханкові вправи, під мелодію пісні „Поклін тобі Тарасе". Мандоліновий терцет відограв пісню „Реве та стогне Дніпр широкий". Тріо пань відспівало пісні: „Садок вишневий" і „Летить галка", народню композицію, яка була улюбленою піснею Т. Шевченка. Тенорове сольо дало слухачам дві пісні: „По діброві вітер віє" і „У гаю, гаю". — Всі пісні виконано при фортепіяновом акомпаніяменті. На кінець двоє дітей виконали гарний сценічний образок „До стовпів, що підпирають небо".

Не подаю прізвищ осіб, які підготовляли і тих, які виконували поодинокі точки програми тому, що було їх дуже багато. Кожний дав від себе все, що міг і все якнайкраще, за що належиться всім сердечна подяка і слава.

Академію 17-го травня на свято Героїв закінчено наш концертовий сезон, щоб під кінець літа зачати нову, музично - вокальну працю.

Стефанія Якулова.
культ. - освіт. референт Укр. Католицької Громади і тов. „Карпати" 356 Відділ УНСоюзу.

Шевченківський Концерт дітей в Йонкерсі

15-го березня в школі св. Михаїла в Йонкерсі відбувся Концерт - Академія дітей цілоденної школи і українознавства з нагоди 150-ліття народин Тараса Шевченка.

Під проводом сестри Венедикти ЧСВВ, директорки школи і учительок в концерті брали участь діти від 4 до 8-ої кляси.

Діти виконали життєпис Тараса Шевченка, пригадали тим гіркі та щасливі моменти Пробудителя України.

Не хотілось вірити, що такі ніжні ще дитячі голоси змогли передати ревучий голос Дніпра, і давню козацьку славу, хоч вони народжені поза межами України, то всі вони твердо вірять у його „Заповіт".

У програму ввійшли точки: Академію відкрила учениця Христя Сидор, яка була тостмайстром. Після відкриття хор дітей відспівав американський гимн.

Доповіді мали: Люба Слойка з 7-ої кляси і Богдан Футало з 6-ої кляси.

Після „Заповіту" деклямували: „Сон" — Роман Зварич, уривок із „Гайдамаків" — Богдан Сохан. Виступили дівчатка з Гейстинк з деклямаціями, під опікою учительки пані Мороз.

Доповідь англійською мовою сказали: Олеся Булат і Іван Терлецький. Виступив квартет дітей нашої школи з піснею: „Ой ходив чумак", публіка нагородила їх довготривалими оплесками; в квартеті були: Ігор Вовк, Орест Баранський, Юрій Куцина і Богдан Сохан.

Деклямували ще: „Розрита могила" — Юрій Куцина, „Гамалія" — Оксана Карачевська, уривки „Гайдамаки" деклямував — Ігор Вовк. На кінцеві слова деклямації: „Встане Україна і розвіє тьму неволі"... отворилася куртина і дійсно встала жива Україна, яку зображувала як символ України, учениця Ірина Кравець, а хор діточий співав „Живи, Україно" — Гайворонського. Ціла заля зірвалась та встала, щоб віддячитись тим нашим найменшим, і національним гимном закінчено ту так дбайливо приготовану імпрезу учениками нашої школи.

Заслуговує на признання наш дириґент церковного хору — пан Михайло Уличний за так дбайливо підготовану академію, бо вся праця до академії спочивала в його руках.

Всі ученики дбайливо вив'язалися зі своїх роль, при всіх точках на фортепіяні супроводив д-р Сохан. **М. У.**

Школа Українознавства при церкві св. Йосифа в Шикаґо в поклоні Шевченкові

Дітвора „Рідної Школи" українознавства під проводом учительки Софії Закревської вшанувала 150-річчя народження Тараса Шевченка 12 квітня в церковній залі св. Йосифа.

Шкільні діти зачали програму відспіванням „Заповіту". Парох о. Шарий змалював Шевченка як українського ідеолога. Він говорив гарною українською мовою, хоч роджений в Америці.

Цілий ряд деклямацій слідували: Віра Старчак, Богдан Мисько, Ірина Сабат, Реня Шандра, Богдан і Стефані Рудавські.

Був діточий спів під проводом С. Закревської. І знов дитячі деклямації наповняли церковну залю любов'ю до України. Деклямували: Анетка Харук, Маріянна Ганчар, Іван Дзіда, Дана Іваськів, Уляна Наваринська, Ірена Рудавська, Роберт Рудавський. Слідуючою точкою програми був спів дітей: „Реве та стогне". Першу частину програми закінчили деклямаціями: Юрій Рудавський, Богдан Банах „Мені однаково, чи буду я жить" та Іван Поплавський.

Після перерви діти представили живий образ „Розритої могили", Шевченка. Зорана Менцінська представляла Україну, Стефан Рудавський — козака, а збір дітей на зміну рецитували зворушливі слова. Дітвора закінчила програму співом українського гимну. Під час концерту присутні зложили добровільні датки в сумі $43.20 на пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні.

Д-р Петро Харук

Величаве свято Т. Шевченка в Маркет університеті в Мілвокі, Висконсин

Зі Свята Т. Шевченка: Хор „Сурма".

Мілвокі. — В неділю, 17-го травня відбулося в Маркет університеті величаве свято 150-річчя народин Тараса Шевченка. Влаштовано його спільними заходами Слов'янського Інституту і Відділу Українського Конґресового Комітету Америки. Велика заля Університетської Юнії була виповнена професурою, гістьми - американцями на чолі з конґресменом Чарлсом Керстеном, українською колонією та гістьми - українцями з околиць Мілвокі.

Святом проводив проф. д-р А. Сокольніцкі, американець-поляк, який передав привіт від президента університету. Знаменито співав хор „Сурма" з Шикаґо, під батутою проф. І. Трухлого, фортепіяновий супровід обняв Е. Блідий, деклямувала, в англійській мові, молитву з „Неофітів", професорка Театрального Департаменту пані Е. Шварц. Вимки з поем Шевченка деклямували українською мовою п. Ірина Олексюк і Іван Прасько, а святочну промову англійською мовою виголосив директор Слов'янського Інституту проф. Р. Смаль - Стоцький.

Привіти надіслали: губернатор Рейнолдс, майор м. Мілвокі Маєр та сенатори і конґресмени Висканєинського стейту.

Церковний хор належно репрезентує наше релігійне мистецтво

Бріджпорт, Конн. — (В. О). — 16-го травня тут відбувся концерт церковних пісень у виконанні церковного хору Укр. Прав. Церкви св. Тройці. Концерт заслуговує, щоб його відмітити вже тому, що концерти такого змісту — рідке у нас явище. Було б несправедливим не відмітити також і виконавців програми, бо хоч серед них і нема професійних співаків, — вони своїми гарними голосами, умінням співати і дисципліною вивели хор на вищий рівень. В цьому велика заслуга дириґентові хору п. В. Климуку, який зумів звичайний церковний хор підготовити до концертового виступу. Сольові партії виконували: Анна Василевська (сопрано), Віра Червоніщенко (альт) та Микола Іванко (бас).

В програму концерту входило 18 пісень, з яких особливий успіх мали: „Вірую" (київське), „Херувимська" — муз. Яциневича, та „Покаяння" — муз. Веделя.

В умовах концерту, коли наша увага не є всеціло зосереджена на молитві, ми маємо більшу можливість пізнати наше релігійне мистецтво, більше вслухатись в мелодію пісні та її слова, пізнати її духовний зміст, її молитовну глибину. Крім того не треба забувати, що наша церковна музика є невід'ємною частиною нашого народного мистецтва, що наші церковні пісні — це наші традиції, охоронцями яких лишилися ми, невелика частина нашого народу, яка перебуває у вільному, неатеїстичному світі.

Така оцінка концерту знайшла признання фахових людей. На концерті були присутніми такі знавці церковної музики, як пані Кошиць та пані Ніжанковська. Їхня оцінка концерту була позитивною.

Після закінчення концерту, дириґент висловив надію, що восени цього року його хор зможе виступити з концертом церковних пісень по інших громадах. Бажаємо йому, та всім його хористам, повного успіху. **В. О.**

Купецьке свято в Ню Йорку

Відновлюючи давню крайову традицію, Союз Українських Купців і Підприємців у Ню Йорку влаштував 24-го травня ц. р., в залі Українського Народного Дому, мамуть перше тут „Купецьке Свячене". При гарно застелених столах засіла Управа Т-ва, його члени з родинами, представники організацій і запрошені гості. Зібрання відкрив голова Союзу, п. Ярослав Пастушенко. Він привітав усіх і попросив о. Ореста Засійбіду ЧСВВ, пароха церкви св. Юра, поблагословити дари Божі. Залунало грімке „Христос Воскресе", потім почалася гостина.

Ролю тостмайстра успішно виконував дир. Володимир Дармограй, який попросив до слова представників організацій. Від українських професіоналістів забрав слово адв. Роман Олесницький, що закінчив рецитацію вірша амер. поета Роберта Фроста у власному перекладі. Мґр. Іван Базарко вітав наших купців, як голова Об'єднаного Комітету організацій Ню Йорку, д-р Іван Козак від Комітету Пам'ятника Шевченкові і від Українського Воязтва, інж. В. Баранський від Пластприяту і Пластової Фундації, д-р Борис Ржепецький від Літер. Мистецького Клюбу, інж. Білинський — від „Самопомочі" і Кредитівки, д-р Василь Вишиваний від Товариства „Дністер", п. Матвій Попп від Американсько - Українських Ветеранів та Ів. Керницький від „Свободи" і журналу „Лис Микита".

Промовці підкреслювали визначну ролю, яку відогравало колись та й відограє тепер наше купецтво в житті української збірноти, і з великим признанням висловлювались про патріотичне наставлення та жертвенність нюйоркських купців і підприємців, членів Союзу. З-поміж бизнесменів промовляли ще: секретар Т-ва, дир. Р. Крупка, дир. В. Дармохвал і п. Кузьмінський. Двоє членів Управи, п. Ірена Гошовська і п. Іван Кефор, особисто удалися привітати від українського купецтва українських кооператорів, які у тому ж часі мали своє „Свячене" в будинку „Самопомочі".

Зі зворушливим словом виступив ще наприкінці о. Орест Засійбіда, закликаючи батьків виховувати в українському дусі молодь та включати її в організовані лава нашого життя. Голова Т-ва, п. Яр Пастушенко, закрив офіційну частину свята заключним словом та подякою всім прибувшим за участь у „Свяченому", яке пройшло в дуже гарній і культурній товариській атмосфері. **І. К-ий**

З діяльности Українського Національного Музею в Шикаґо

Український Національний Музей в Шикаґо, що його очолює голова Управи і меценат д-р М. Сімипович, нараховує 189 членів, у тому числі 7 організацій. За минулу дворічну каденцію Управа Музею одержала багато цінних архівних речей, друків, історичних предметів від 208 жертводавців з різних країн вільного світу; постійно надходить майже вся вільна періодична преса. Музей має, крім архіву, відділ народного мистецтва, історичний і військовий відділи, бібліотеку, виставкові залі та ін. Музейна бібліотека час до часу влаштовує прилюдні читання творів, доповіді та різні імпрези. За два роки праці цю культурну установу, на жаль, вівідало відносно небагато громадян —287 осіб, з того 217 молоді. Економічне становище Музею важке: треба ремонтувати приміщення і побільшити площу для великого архіву, що постійно зростає.

ВІСТІ З КІПШ

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОМІТЕТ З МІННЕСОТИ ПОВІДОМЛЯЄ

Всі, хто виїдуть до Вашингтону на відкриття пам'ятника Шевченкові, мають зареєструватися й одержати інформації в Міннеаполісі у голови Комітету Василя Домбровського, телефон: ST—9—4740, у фінансового секретаря проф. Дмитра Янківського: телефон: 338—5493, у рекордової секретарки проф. Олександри Костюк, телефон: 377—5375 або в організаційного референта Миколи Дербуша, телефон: 338—5418. У них замовляти Пропам'ятну Книгу в ціні 2 дол., де будуть записані імена жертводавців на пам'ятник Шевченкові (найновіші пожертви будуть надруковані в Додатку) та на іншу кіяльність Крайового Комітету Пам'ятника Шевченкові, зокрема видавничу. Там же треба набувати видану Комітетом Міннесоти Шевченківську відзнаку з зображенням Кобзаря й відповідними написами англійською мовою, з зазначенням — Міннесота. Ціна медалі — 50 центів. Усім, хто придбає медалю і їхатиме до Вашингтону, Комітет додасть блакитну стрічку з золотим написам „Міннесота". У Вашингтоні в суботу 27-го червня, точно о 8:30 ранку всі українці - українки з Міннесоти мають прибути до готелю „Плаза" (ріг 1-ої Евню та „Д" вулиці, норт іст): цей готель буде збірним пунктом для українців Міннесоти.

При цій нагоді пригадуємо, що у стейті Міннесота 1964 рік проголошений Шевченківським Роком, завдяки старанню місцевого Ювілейного Комітету.

Пресбюро КІПШ

УВАН у ЗДА вшанувала пам'ять Володимира Дорошенка

24 травня в Ню Йорку відбулась пленарна конференція УВАН, присвячена пам'яті дійсного члена Академії Володимира Вікторовича Дорошенка, бібліографа і літературознавця. Конференцію відкрив віце-президент Академії, проф. Д. А. Горняткевич, який підкреслив величезні заслуги В. Дорошенка для української бібліографії, особливо як бібліографа творів Т. Шевченка, І. Франка і М. Грушевського. Сестра покійного, Наталя Вікторовна Дорошенко-Савченко, в своїх спогадах про брата і батьків дала цікаві деталі про оточення, в якому виріс В. Дорошенко, і про роки його молодости. Проф. Б. Загайкевич говорив про діяльність В. Дорошенка у Львові, де від 1909 року він стало працював у бібліотеці НТШ, зразу вирізнившися своєю фаховістю. За ті роки він провів велетенську бібліографічну працю. Під час першої світової війни став одним з чільних діячів Союзу Визволення України і редактором його видань. Був дуже активним журналістом і редактором. Найбільша праця В. Дорошенка — бібліографія видань Т. Шевченка. Проф. В. В. Міяковський доповів про діяльність В. Дорошенка на еміграції після другої світової війни. Він присвятився збиранню і реєстрації поточних українських публікацій, а також багато писав і редагував, зокрема Річники Шевченка, що їх видає Академія. Опублікував багато розвідок і спогадів. Володимир Дорошенко, якого все життя було пов'язане з НТШ, був втіленням славних традицій цього Товариства часу Івана Франка і Михайла Грушевського. З нагоди конференції, Музей-Архів УВАН у ЗДА урядив виставку творів Володимира Дорошенка, редаґованих ним видань і його фотографій.

Л. Д.

Короткі вісті

● З могутньої американської Сьомої Фльоти, стаціонованої на Далекому Сході, 75 воєнних кораблів візьмуть участь в маневрах біля берегів Філіппін. Між тими кораблями є також два літаконосці. Хоч американські чинники офіційно заявляють, що ті маневри не мають нічого спільного з теперішнім наступом комуністів в Ляосі і Південному В'єтнамі, проте газети зауважують, що з тих кораблів впродовж кількох годин можна перекинути до Ляосу кілька тисяч вояків і кількасот літаків.

● Французький президент де Ґоль ані прем'єр Жорж Помпіду не візьмуть участь в святкуванні в Нормандії 20-річчя від висаду англо - американських військ, який започаткував визволення Франції з-під німецької окупації та розгром Німеччини. Де Ґоль не може й досі забути, що той висад заплановано в тайні перед ним і що повідомлено його про той плян на два дні перед висадом та що ЗДА й Британія не хотіли визнати його тоді за суверена Франції. Відмова де Ґоля від участи в цьогорічних святкуваннях роковин висаду стрінулась з засудом збоку більшости французької преси.

ПАМ'ЯТІ ІНЖ. ЯРОСЛАВА ГУЗАРА

(Посмертна згадка)

Інж. Ярослав Гузар

В перших днях грудня 1963 р. несподівано відійшов від нас один зі старшої ґенерації меломанів і б. учасник наших Визвольних Змагань бл. п. інж. Ярослав Гузар, який помер нагло в Дітройті в домі своєї дочки п. Марти зам. Василькевич на 67-м році трудолюбивого життя.

Покійний народився в Станиславові. Батько його був довгі роки нотарем в Галичі.

Під час гімназійних студій покійний належав до гімназійного хору і оркестри в Станиславові, котрою часто сам диригував. По іспиті зрілости 1915 р., покликаний до війська, опинився в рядах УСС-ів, опісля був перенесений до гарматньоог полку під командою сот. Воєвідки. В часі першої світової війни, після покінчення старшинського вишколу в Братиславі та після розвалу Австрії у 1918 р. як старшина зголосився до Укр. Гал. Армії і приділений був до 3-го гарматнього полку УГА під командою сот. Ю. Шепаровича. Серед частих боїв з ворогом перебував він на фронті біля залізничої стації Глинна — Наварія до кінця квітня 1919 р. В перших днях місяця червня 1919 р. брав участь у чортківській протиофензиві.

Перед переважаючими силами польської армії перейшов покійний в половині липня 1919 р. Збруч на Україну, де після частих боїв з російськими комуністами, опинився враз з гарматнім полком на постою у великому селі Яланець, Могилівського повіту. Був це час виїмкових обставин: українське вояцтво опинилось в чотирокутнику смерти. Слід пригадати собі, що у цьому селі, кілька тисяч українського населення, був гарний мурований поверховий дім кооперативний з великою залею на імпрези, на 600 місць, в якому старшини і підстаршини згаданого полку розвинули протягом кількох місяців 1919/1920 рр. культ.-освітню працю, а були між ними галичани і придніпрянці. Влаштовано кілька аматорських вистав: „Наталку Полтавку", „Сватання на Гончарівці" і ін., Роковини Шевченка. Вдалий фортепіяновий супровід на згад. імпрезах був в руках четара побратима сл. п. Ярослава Гузара. Заля кожним разом була вщерть виповнена. Наше селянство і інтеліґенція надзвичайно любили наших гарматчиків. Та радість з журбою обнялась, бо чимало нашого вояцтва забрала з наших рядів невмолима смерть.

Коли ж Україна опинилась у комуністичній російській неволі, настало справжнє лихоліття, яке в першій мірі відчули б. вояки З'єднаних Українських Армій. Розпорошені перейшли групами у партизанські відділи, інші одинцем передиралися на захід, часто дістаючися до тюрми і польських концентраційних таборів. Покійний вернувся в серпні 1920 р. з України і виїхав до Відня на студії заграничної торгівлі і тут зразу включився у студ. життя. „Віденської Січі", належав до хору, з яким виїжджав до Лінцу для відправ Богослуження в Катедрі. Після скінчення студій у 1925 р. у Відні, вернувся він до Львова. 18 вересня 1926 р. одружився з Ростиславою Демчук в Кальнім, родиннім селі молодої, де її батько о. Л. Демчук був довголітнім парохом. Небавом одержав становище книговода в Українському Земельному Банку у Львові і урядував в ньому до вибуху другої світ. війни. Там зголосився до хору „Сурма", де кілька років був членом управи хору.

По скінченні другої світ. війни 1945 р. перебував покійний в Гор. Австрії біля Лінцу і як адміністратор мистецької групи „Муза" влаштував приблизно 120 концертів у тодішніх зонах: американській, англійській і французькій в Австрії. По приїзді до Ню Йорку 1949 р. був він членом-основником хору „Думка", в якому безперервно займав становище члена управи хору: скарбника, архівара а відтак члена контрольної комісії. В останньому часі був покійний касиром Союзу Українських Хорів Америки. Крім хорів, яким посвячував ціле своє життя, був діяльним членом громадських установ.

О. У.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

Реситаль Марії Цісик в Ню Йорку

17-го травня в залі Українського Інституту Америки відбувся самостійний реситаль молодої піяністки Марії Цісик, улаштований Українським Музичним Інститутом у Ню Йорку.

В програму концерту ввійшли такі твори: Бетговен: 32 Варіяції ц-моль, Шуман: Новелета оп. 21, ч. 4, Фоменко: „У Великодню ніч", Кабалевський: Соната оп. 46, ч. 3, Ліст: Сонет Петрарки 104, Дебюссі: „Горбки Анакапрі", Ґранатос: „Скарга дівчини соловейкові" та Шопен: Скерцо оп. 20, ч. 1.

Вже від перших років навчання в Українському Музичному Інституті, спершу в клясі фортепіяна В. Кіпи, опісля в Р. Савицького та Л. Колесси, Марія Цісик будила великі надії на майбутнє. За свою працьовитість і талановитість вона стала визначною ученицею УМІ. Після студій в УМІ М. Цісик закінчила Гай Скул оф Перформінґ Артс, здобуваючи одночасно стипендію в Джульярд Скул оф Мюзік, де відбула підготовчий курс в клясі проф. Мена. Тепер вона продовжує студії в цій передовій американській музичній школі в клясі проф. Мюнца.

Крім студій М. Цісик бере активну участь в українському громадському життю, виступаючи дуже часто на загально - національних імпрезах і святах. При цьому слід відмітити її непересічний хист піяніста - акомпаньятора.

На основі прослухання її другого самостійного реситалю, перший концерт відбувся ще в 1962 р., М. Цісик закваліфікувала себе на найяскравішу індивідуальність на піяністичному овиді серед наймолодшої ґенерації, з-поміж тих, кого мені доводилося слухати.

Марія Цісик — це в першу чергу креативний виконавець, що відзначається блискучою музичною пам'яттю, прекрасним відчуттям стилю, чистотою та акуратністю в виведенні складних віртуозно - технічних ідей. Далі, в М. Цісик піяністичний розмах і жива музична фраза; вона просто заставляє фортепіян співати. Молода піяністка дуже переконливо та зрозуміло відкриває зміст виконуваного твору, розпоряджаючи багатою палетою виразово - експресивних відтінків та динамічної скалі. Кульмінаційною точкою концерту було, на нашу думку, виконання Сонати Кабалевського, твору модерністичного напрямку, яке носило в собі всі познаки мистецької зрілости.

Очевидно, що присутність вищезгаданих прикмет вказує на те, що Марія Цісик обдарована феноменальним піяністичним талантом.

Ігор Соневицький

Шевченківські святкування в СССР...

Закінчення зі стор. 1-ої

цю тему якогось „лавреата Ленінської премії" Михайла Новикова надрукувала в цілости присвячена Шевченкові „Літературна Україна" з 27-го травня ц.р., в якій цей „лавреат" намагається „доказувати", що у постійно повторюваних в Шевченкових творах поняття „Бог", „святий", „молитва" і подібне „поет зовсім не вкладав звичайного релігійного змісту". В статті також повно нападів на „буржуазних націоналістів" за те, що вони „разом з церковниками намагаються зобразити поета релігійною людиною, проповідником християнського всепрощення ворогам, терпіння і мучеництва в ім'я Христа..."

Попалось й „ідеологам буржуазії", зокрема професорові Кларенсові Меннінґові за його статтю „Релігія Шевченка" в його книжці про Шевченка та за його статтю у виданій Конґресом ЗДА в 1960-му році, як урядовий документ ч. 445, книжці „Европейський борець за волю Тарас Шевченко". Подібно, як релігійність Шевченка, дратує большевиків і згадка Шевченка про Вашинґтона та його праведний закон у вірші „Юродивий". Цитований Новиков твердить, що в цьому вірші „поет згадує проґресивного американського діяча, борця за республіканську форму правління, протиставляючи його самодержавству царя", тим часом „українські націоналісти ,використовуючи те, що в зв'язку з ювілеєм американські власті дозволили встановити пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні, витлумачують цей факт явно спотворено". Новиков цитує із статті А. Драгана: „Вашинґтон таки діждеться Шевченка" у виданому УНСоюзом та НТШ в 1961-му році збірнику „Наш Шевченко" те, що встановлення пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні „формально й офіціяльно ставить знак рівняння між репрезентованими Вашинґтоном американськими і репрезентованими Шевченком українськими найкращими ідеалами" та що „Вашингтон діждеться Шевченка, а Україна діждеться свого Вашинґтона з його праведним законом" і ласться, мовляв, „цим лакизам експлуататорських класів і досі ще сниться Україна з царем, поміщиком та куркулем, жирними пирогами з панського столу, і все те під прикриттям Господа Бога..." Тим часом — пише Новиков — „зовсім не у Вашинґтоні, де з чужого підворіття ґаласують українські націоналісти, а на вільній батьківщині Шевченка — на Україні, як і всюди в Радянському Союзі, здійснилась мрія великого народного поета..." — вмовляє фальсифікатор Шевченка.

ЗІ СПОРТУ

ЯК ВИГЛЯДАЄ ПОКАЗНИК АМЕРИКАНСЬКОЇ ФУТ. ЛІҐИ

На прохання наших читачів подаємо внизу показник А. Ф. Ліґи за станом з минулого тижня, після якого не відбулися ще дальші гри. До кінця сезону Ліґи остали ще чотири змагання: „Бока" — П. Соколи, „Гакоах" — Бостон, „Юрик" — Мадярський СК і П. Соколи — „Бока". Перше місце „Тризуба" і третє „Чорноморської Січі" остаточні і ці дві українські дружини вже закінчили свої мистецькі гри.

	Точки	Ворота
„Тризуб"	24: 4	44:13
Бостон	21: 5	21: 7
„Ч. Січ"	16:12	19:20
„Бока Дж."	11:13	16:12
„Гакоаг"	11:15	18:21
Мадярський СК	9:17	15:26
„Юрик"	8:18	17:33
П. Соколи	4:20	12:30

Тут не включений вислід Бока Дж. — П. Соколи 4:1 з 31-го травня.

ВІСТКИ УСТ „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" НЮАРК

„Чорноморська Січ" — Мадярський СК Лінден 2:1

В першій рунді розгривок за Чашу „Черіті", що відбулися на площі Нейри в Керні, Ню Джерзі, „Чорноморська Січ" перемогла мадярів з Футбольної Ліґи „Ґарден Стейту" скромним вислідом 2:1. Стрільцями воріт для „Січі" були: Дутра і Несторенко. До цих змагань виступила „Ч. Січ" в слідуючому складі: Бренич, Саварин - Гой І, Снилик - Черемха - Каздоба, Воробець - Дутра - Сольчаник - Гомез - Несторенко і Гой П.

ВИЇЗД СІЧОВИКІВ ДО ВАШИНҐТОНУ

Шевченківський Комітет „Чорноморської Січі", який займається поїздкою до Вашинґтону на посвячення пам'ятника Тараса Шевченка, повідомляє усіх спортовців, членів „Чорноморської Січі" і членів 214 Відділу УНСоюзу, що автобуси на виїзд уже замовлені. Автобуси виїдуть в суботу 27-го червня о годині 4-ій рано (збірка перед домом „Чорноморської Січі"). Поворот з визначеного місця у Вашинґтоні о год. 9-ій вечором. Зголошення разом з оплатою подорожі приймають: інж. О. Сташків, мґр. І. Хамуляк і п. В. Боднар.

ПРИГАДКА УПРАВИ 214 ВІДДІЛУ УНСОЮЗУ ПРИ УСТ „Ч. СІЧ"

Членів, спортовців і симпатиків УСТ „Ч. Січ", які бажають забезпечитись в УНСоюзі на життя, чи від випадку, приймається в домівці „Ч. Січі" кожного понеділка від години 7.30 до 8.30. В інші дні за домовленням з організатором телефонічно. Кликати в згаданому часі на число телефону BI—3—9271.

О. Твардовський

ВІСТКИ З ТОРОНТА
СТАН ПОКАЗНИКА Нац. Футб. Ліґи на день 23-го травня:

	В	Н	П	Точ
„Абрузі"	3	0	0	6
„Україна" Т.	2	1	1	5
„Олімпія"	1	1	1	3
„Польонія"	1	1	1	3
„Канталія"	1	0	0	2
Мадяри	0	1	3	1
„Україна" М.	0	0	0	0
Хорвати	0	0	2	0

Національну Футбольну Ліґу в Торонті очолює українець В. Бойчук, бувший голова С. Т. „Україна".

„Україна" Торонто на другому місці Національної Ліґи

„Абрузі" — „Україна" 1:0

„Україна" — Мадярський СК 2 : 2

В мистецьких змаганнях 17-го травня футболісти „України" втратили дві точки з італійською дружиною, яка веде тепер в показнику Національної Футб. Ліґи. Глядачів 1000.

П'ять днів пізніше „Україна" закінчила нерішеною зустріч за першість Ліґи з мадярами в присутності 400 глядачів. — Ворота для „України" здобув Гінен у 18-ій і 36-ій хвилині. Мадяри стрілили обидвоє воріт в другій півгрі.

„Шахтар" з України приїде до Канади.

Відома футбольна дружина „Шахтаря" з Донецька на Україні, яка має за собою недавні перемоги в грах за чаші СССР, а тепер веде в показнику найвищої „А" кляси СССР, прибуде в червні на турне по Канаді. Про це договорилася з „Шахтарем" (і совєтськими властями) торонтонська „Італія". Теперішній склад „Шахтаря": Стрєлков, Головко, Сальков, Снєгіров, Аляб'єв, Мізерний, Сорокін, Коршунов, Ананченко, Козаков, Родін, Чернишенко. „Шахтар" гратиме в Торонті, Монтреалі, Едмонтоні і Ванкувері.

О. Стецьків

„ЛЕВИ" ЗДОБУЛИ ПЕРШІСТЬ СУАСТ - ПІВНІЧ

У футбольному турнірді за першість СУАСТ — Північ і чашу Клюбу Львовян з Шикаґа, який відбувся 16 травня в Шикаґу, взяли участь лише три дружини: господарі турніру „Леви" — Шикаґо, „Львів" — Клівленд і сумівські „Пантери" — Дітройт. Раніше зголошені шикаґівські „Крила" та „Черник" з Дітройту не відбули гор турніру. „Черник" не прибув до Шикаґа з фінансових причин, хоч вже розіграв був першу зустріч мистецтв СУАСТ — Північ з „Пантерами" в Дітройті (вислід 0:0). „Крила", які мали вигляди повторити успіх минулого року, тобто знов здобути першість, виступили з турніру після змагань з „Левами" (вислід 1:1), в яких суддя Ярослав Дикий виключив змагуна „Крил" П. Надзікевича за словну обиду судді. Переговори про добір суддів до дальших змагань не привели до узгіднення цієї справи і тоді „Крила" зрезиґнували від дальшої участи в турнірі.

ПООДИНОКІ ВИСЛІДИ ГОР ТУРНІРУ:

„Леви" — „Львів" 2:1

Ворота для „Левів" здобув В. Грушецький з карного і А. Козій, а для „Львова" М. Флъореску з наріжняка. Суддя: Я. Дикий.

„Львів" — „Пантери" 1:0

Переможні ворота стрілив Р. Скіра. Воротар „Пантер" М. Стрихар врятував сумівську дружину від вищої поразки. Суддя: інж. Б. Левицький.

„Леви" — „Пантери" 1:0

Вже в 7-ій хвилині В. Грушецький здобув рішальні ворота з подачі А. Козія. При великій перевазі „Левів" їх напад стріляв нецільно, або натрапляв на добру гру воротаря „Пантер" М. Стрихара. Судді: Я. Дикий і інж. Б. Левицький.

Кінцевий показник турніру:

	Точки	Ворота
„Леви"	4:0	3:1
„Львів"	2:2	2:2
„Пантери"	0:4	0:2

Турніром проводили: Петро Головатий — член Управи СУАСТ — Північ і Роман Припхан — містогова УАСТ „Леви". Вечором після турніру відбулося в домівці „Левів" спільне прийняття, на якому вітав гостей голова „Левів" мґр. Євген Дачишин і промовляли: Петро Головатий від Управи СУАСТ - Північ, ланкові „Львова" і „Пантер" та Орест Клюфас, який дякував суддям. Імпрезовий референт Клюбу Львов'ян Євген Филипович вручив капітанові „Левів" Миколі Кратові перехідну чашу цього Клюбу, а М. Крат у своєму слові закликав змагунів до праці над собою для кращих осягів на наступному турнірі СУАСТ — Північ. Імпрезу закінчив тостмайстер Роман Припхан подякою учасникам турніру та прийняття.

Петро Головатий

Нові успіхи „Левенят".

Футбольна дружина „Левенят" є найкращою одиницею Дивізії Доросту Шикаґівської Національної Ліґи. Досі розіграли вони п'ять змагань і всі виграли, здобуваючи рахунок 10:0 точок і відношення воріт 33:4. В суботу, 16-го травня „Левенята" розгромили 16:0 німців „Вандерерс" на виїзді в Калюмет. Ворота стрілили: С. Парух 6, Б. Шлапак — капітан дружини — 6, його брат Микола Шлапак (йому 10 років) — 2 і С. Мінтянський —2.

В суботу, 23-го травня „Левенята" перемогли 7:0 однолітків сербських „Ютс". Грали вони без Паруха, тому й вислід не був високий. Стрільцями воріт були: Ю. Зарицький — 2, Мирон Дижурко — 2, С. Мінтянський — 2 і Б. Шлапак — 1.

Вислідн юнаків „Левів:

„Леви" — „Атляс" 1:1 в дні 17-го травня.

„Леви" — „Ютс" 4:0 в неділю, 24-го травня.

Перша дружина і резерта „Левів" не грали змагань в неділю, 24-го травня.

Петро Головатий

„ЧЕРНИК" — „КІКЕРС" 0:2

Дітройт, 23 травня. — Перші в цьому сезоні футбольні змагання програв УСТ „Черник" 0:2 з минулорічним першуном. Зустріч відбувалася при сильному вітрі, який перешкоджував грі. „Черник" виступив в українському складі, ідучи по думці багатьох членів, щоб базуватися на власних силах.

З. Б.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 6-го ЧЕРВНЯ 1964 р.

БРУКЛИН, Н. Й. Піврічні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького 158 Відд. в год. 7-ій веч. в залі УНДому при 216-218 Grand St. Управа просить вирівняти залеглі вкладки найдалі до 25 цього місяця. Ю. Панчак, пред., П. Дубовецький, секр.

НЕДІЛЯ, 7-го ЧЕРВНЯ 1964 р.

СИРАКЮЗИ, Н. Й. Місячні збори Т-ва „Українська Січ" 39 Відд. в год. 3-ій по пол. в залі УНДому. Побір вкладок 6 червня в год. 7-10 веч. і 7-го червня в год. 12-3 по пол. — Управа.

ТАРЗАН, ч. 5246. Ексльозія в яру!

Група шалених тубільчих загоничів гнали стадо слонів через яр...

І нагло, неправдоподібно, настала сильна експльозія... І тонни каміння падали на безрадних грубошкірих!